

KRITISCH EN AUTONOOM

© istockphoto.com

SAMENLEVINGSOPBOUW
2010 – 2011

DE SECTOR SAMENLEVINGSOPBOUW

In de sector zijn zo'n 300 mensen aan de slag over sociale grondrechten en de leefbaarheid in aandachtsgebieden.

De acht regionale instituten begeleiden de buurt- en opbouwwerkers in ruim 140 lokale projecten in Vlaanderen en Brussel.

Samenlevingsopbouw Vlaanderen ondersteunt op zijn beurt de werking en de medewerkers van de regionale instituten met vorming, onderzoek en methodiek-ontwikkeling, thematische werkingen, beleidswerk, informatie.

De regionale instituten en het ondersteuningsinstituut bundelen de krachten in samenwerkingsverbanden en overleggen, onder andere over concrete thema's, vorming, communicatie.

De belangenbehartiging van de sector is een opdracht van de Beleidsgroep sector Samenlevingsopbouw, waarvan alle regionale instituten lid zijn. Samenlevingsopbouw Vlaanderen is waarnemend lid.

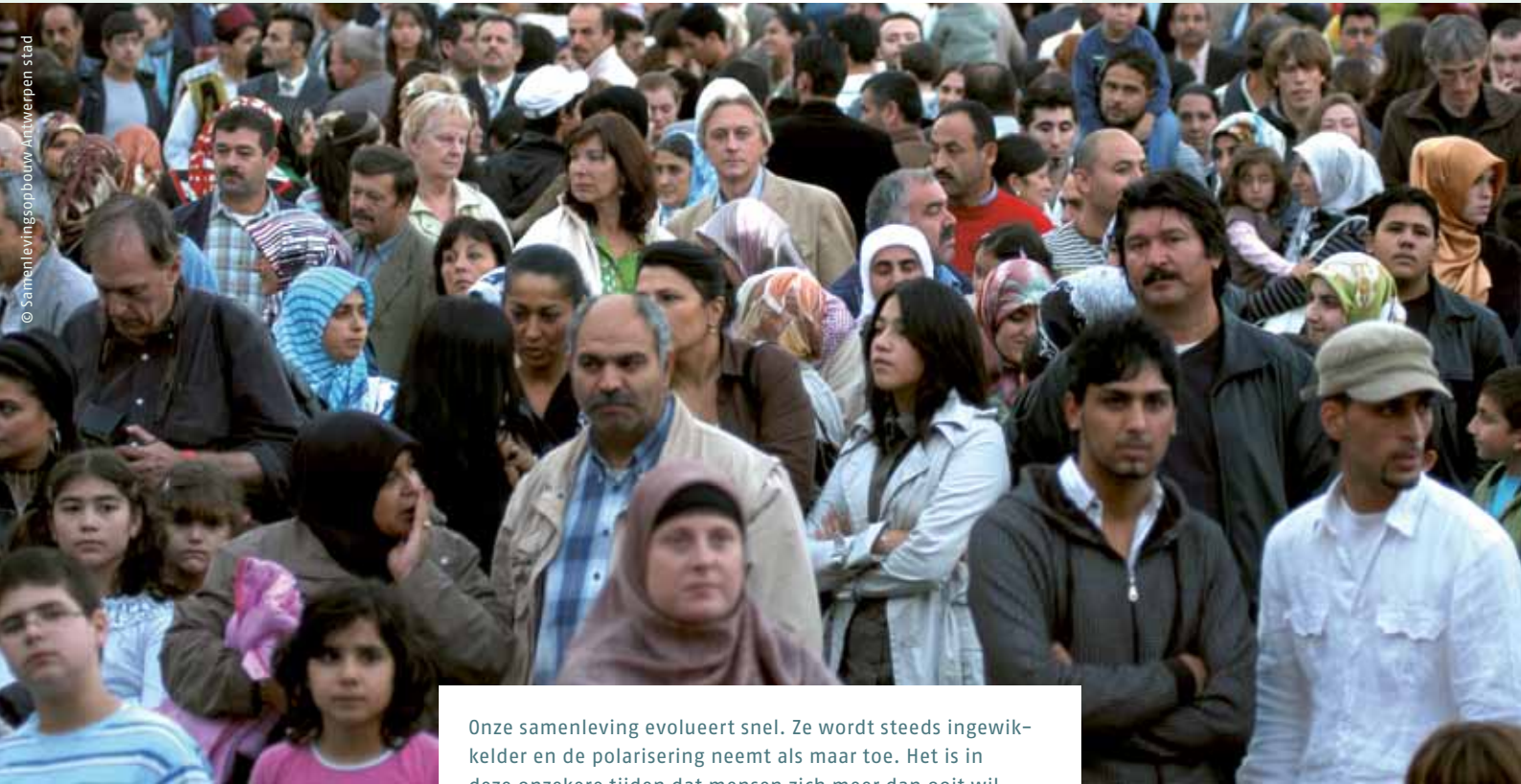
WWW.SAMENLEVINGSOPBOUW.BE

De portaalsite geeft een overzicht van de activiteiten en de samenwerking in de sector. Je vindt er de sectorstandpunten en (beleid)visieteksten. Op de homepage staat de link met de eigen website van de acht regionale instituten en van het ondersteuningsinstituut.

INHOUDSTAFEL

Een sterke identiteit	4
Referentiekader Samenlevingsopbouw De identiteit van de sector	6
Kritieke Ruimte Over autonome en kritische Samenlevingsopbouw	7
14-10-2012, leders stem telt!	8
Een sterke praktijk	9
Wonen, energie en armoede Het beleidswerk draait op volle toeren	10
Recht op maatschappelijke dienstverlening	12
Armoede en sociale uitsluiting op het platteland	14
Gelijke onderwijskansen Een zaak van iedereen	15
VIVAS, netwerk van sociale huurders	16
Samenlevingsopbouw in Europa	18

EEN STERKE IDENTITEIT

Onze samenleving evolueert snel. Ze wordt steeds ingewikkelder en de polarisering neemt als maar toe. Het is in deze onzekere tijden dat mensen zich meer dan ooit willen identificeren met één of meerdere groepen, met een gemeenschap. Hoe kunnen ze zich verbonden voelen met de plaats waar ze wonen en met mensen die met gelijkaardige problemen kampen? Deze verbondenheid is voor iedereen belangrijk om zich staande te kunnen houden in de malmolen van het (samen)leven. Zeker ook voor maatschappelijk kwetsbare groepen.

Als de sector Samenlevingsopbouw op een succesvolle manier met mensen en buurten aan de slag wil gaan, moeten we weten wat onze specifieke maatschappelijke rol is. Hoe draagt onze sector bij aan de strijd tegen achterstelling en uitsluiting? Op die vraag moeten we een glashelder antwoord formuleren voor onze omgeving, voor het beleid en voor onszelf.

In 2010 hebben we daar werk van gemaakt. Het resultaat is het vernieuwde Referentiekader Samenlevingsopbouw. Dat referentiekader geeft aan wie we zijn, wat we doen en hoe we het verschil maken.

KRITISCH EN AUTONOMOOM

De sector Samenlevingsopbouw kan zijn rol maar volop spelen als we autonoom zijn. We moeten zelf kunnen beslissen wat nodig is om onze doelstellingen te realiseren, trouw aan onze identiteit.

Maatschappelijke en bestuurlijke evoluties hebben een impact op het doen en laten van buurt- en opbouwwerkers. We moeten ons als sector permanent afvragen hoe we omgaan met deze nieuwe tendensen. Wat betekenen ze voor ons? In welke mate nemen en/of krijgen wij de nodige ruimte om onze maatschappelijke opdracht waar te maken? Wat betekenen deze veranderingen voor het verwezenlijken van onze kernopdrachten? Voor de autonomie van onze sector? Voor onze verhouding tot overheden? Voor onze maatschappijkritische functie?

PARTICIPATIE

Een belangrijk kenmerk van onze identiteit is participatie. We werken samen met maatschappelijk kwetsbare groepen. Ook zij moeten, net als andere groepen in onze samenleving, volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven en het beleid. Op hun maat, volgens hun behoeftes.

Samenlevingsopbouw zet de volgende jaren sterk in op een participatief beleid. Een beleid dat uitnodigt en kansen creëert voor deelname. Een beleid dat zijn rol weet te spelen maar ook andere maatschappelijke spelers de ruimte geeft. Een beleid dat het sociale middenveld niet reduceert tot uitvoerders maar de ruimte geeft om kritisch te zijn, om de samenleving en de democratie mee vorm te geven. Een beleid dat uitgaat van dialoog. Maar ook een beleid dat tegenstellingen en conflict toelaat omdat dat uiteindelijk resulteert in beter beleid. Een beleid waaraan ook maatschappelijk kwetsbare groepen mee vorm kunnen geven en op die manier moet resulteren in een meer sociaal beleid.

SOCIAAL BELEID

De gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2012 zijn voor ons een uitgelezen moment om het publieke en politieke forum op te eisen voor maatschappelijk kwetsbare groepen. Om sociale thema's voor het voetlicht te plaatsen. Om op het lokale niveau vorm te geven aan een participatief en sociaal beleid. Om een antwoord te geven op de problemen van maatschappelijk kwetsbare groepen.

Op die manier maken we mee werk van een samenleving die vertrouwd is en zekerheid biedt. Een samenleving die voor iedereen voldoende houvast biedt, met springplanken om een menswaardig leven op te bouwen.

Chris Truyens
directeur Samenlevingsopbouw Vlaanderen

REFERENTIEKADER SAMENLEVINGSOPBOUW

© istockphoto.com

DE IDENTITEIT VAN DE SECTOR

De regionale instituten en Samenlevingsopbouw Vlaanderen werkten de voorbije twee jaar aan een duidelijke formulering van de identiteit van de sector. Wat is specifiek voor Samenlevingsopbouw? Hoe onderscheidt de sector zich van bijvoorbeeld de individuele hulpverlening of het vormingswerk?

De vernieuwde versie van het referentiekader was in oktober 2010 klaar. De tekst beschrijft de maatschappelijke opdracht en kernopdrachten van de sector, benoemt de doelgroep en gaat in op de werkprincipes. Het is ook het kader waaraan we onze praktijk toetsen.

De publicatie '**Aan de slag met het Referentiekader Samenlevingsopbouw**' is een werkinstrument voor iedereen in de sector. Het maakt voortaan deel uit van het introductiepakket voor nieuwe medewerkers.

Het referentiekader steunt op gedeelde maatschappelijke waarden. In 2011 zetten we die op papier. Het helpt werkers om kritisch en autonoom te blijven. De studiedag 'Kritieke Ruimte' (29 oktober 2010) gaf de aftrap voor dit traject.

KRITIEKE RUIJITE

OVER AUTONOME EN KRITISCHE SAMENLEVINGSOPBOUW

De studiedag van 29 oktober 2010 ging over maatschappelijke en bestuurlijke evoluties die het doen en laten van buurt- en opbouwwerkers beïnvloeden. Hoe evolueert onze samenleving? Wat zijn nieuwe tendensen en hoe gaan we daar als Samenlevingsopbouw mee om? En hoeveel ruimte heeft de sector om zijn maatschappelijke opdracht uit te voeren? Over deze vragen dachten we samen na.

Na afloop was er een duidelijke vraag naar 'meer'. Meer analyse, meer politiek verhaal, meer visie. Daarom gaan we in 2011 verder.

We starten het traject 'visie en analyse van maatschappelijke trends en ontwikkelingen' dat aansluit bij het Referentiekader Samenlevingsopbouw.

In het vormingsaanbod 2011-2012 is er expliciet aandacht voor nieuwe tendensen in de samenleving en de positie van maatschappelijk kwetsbare groepen. We nodigen mensen uit die de vinger aan de pols van de samenleving hebben en maken samen de nodige analyses. Dit levert stof tot nadenken op over de eigen identiteit, opdracht en positie van de sector.

**ieders
stem
telt**
14.10.2012

MAATSCHAPPELIJK KWETS- BARE GROEPEN MINGEN ZICH IN HET LOKALE VERKIEZINGSDEBAT

Het sectorproject 'Ieders stem telt' maakt het thema gemeenteraadsverkiezingen de komende twee jaar tot een prioriteit voor de negen instituten. De sector grijpt de verkiezingen aan om sociale thema's en de noden van maatschappelijk kwetsbare groepen op de politieke agenda te plaatsen. Lokale besturen hebben immers hefboomen in handen voor een sociaal beleid dat een ingrijpende verbetering betekent in het leven van mensen die kampen met maatschappelijke achterstelling.

We volgen een traject dat loopt van maart 2011 tot aan de verkiezingen op 14 oktober 2012. In het najaar van 2011 gaan we het gesprek aan met de mensen in onze projecten. Wat zijn hun prioriteiten voor de volgende legislatuur? We rekenen daarbij ook op de inbreng van de doelgroepen van sociale partnerorganisaties. Samen stellen we de regionale **prioriteitennota's** op over sociale thema's.

In het voorjaar van 2012 ligt de focus op lokaal politiek lobbywerk. We willen de voorstellen uit de prioriteitennota's zo veel mogelijk vertaald zien in engagementen die lokale politieke partijen opnemen in hun verkiezingsprogramma.

In de weken voor de verkiezingen organiseren de regionale instituten **politieke debatten**. Lokale lijsttrekkers gaan in gesprek met maatschappelijk kwetsbare groepen over de sociale beleidsprioriteiten die deze groepen naar voor schuiven.

Begin september 2012 lanceren we de **sociale stemtest** over thema's die voor de doelgroep belangrijk zijn. De stemtest wordt samen ontwikkeld met Dave Sinardet (politicoloog VUB en UA). De Koning Boudewijnstichting zorgt voor de financiële ondersteuning.

EEN STERKE PRAKTIJK

DENKEN EN DOEN

De denk- en handelingskaders bieden inspiratie en geven buurt- en opbouwwerkers een houvast in hun werk. In 2010 werd het 'denkkader participatie' afgerond, een visie over de plaats en betekenis van participatie binnen Samenlevingsopbouw. Met het 'praktijkhandboek beleidsbeïnvloeding' krijgen de werkers een kader in handen om op methodische wijze structurele beleidsveranderingen te realiseren.

EEN WAAIER AAN LEERFORMULES

Het vormingsaanbod biedt jaarlijks voor elk wat wils. In 2011 zet vorming het traject 'Kritieke Ruimte' en het sectorproject '14-10-2012, leders stem telt!' extra in de verf.

Er is expliciet aandacht voor nieuwe tendensen in de samenleving en de positie van maatschappelijk kwetsbare groepen. We nodigen mensen uit die de vinger aan de pols van de samenleving hebben en maken samen de nodige analyses. Dit levert stof tot nadenken op over de eigen identiteit, opdracht en positie van de sector.

De vorming bereidt buurt- en opbouwwerkers voor om met hun doelgroepen aan de slag te gaan over politiek en lokale verkiezingen en met de sociale stemtest.

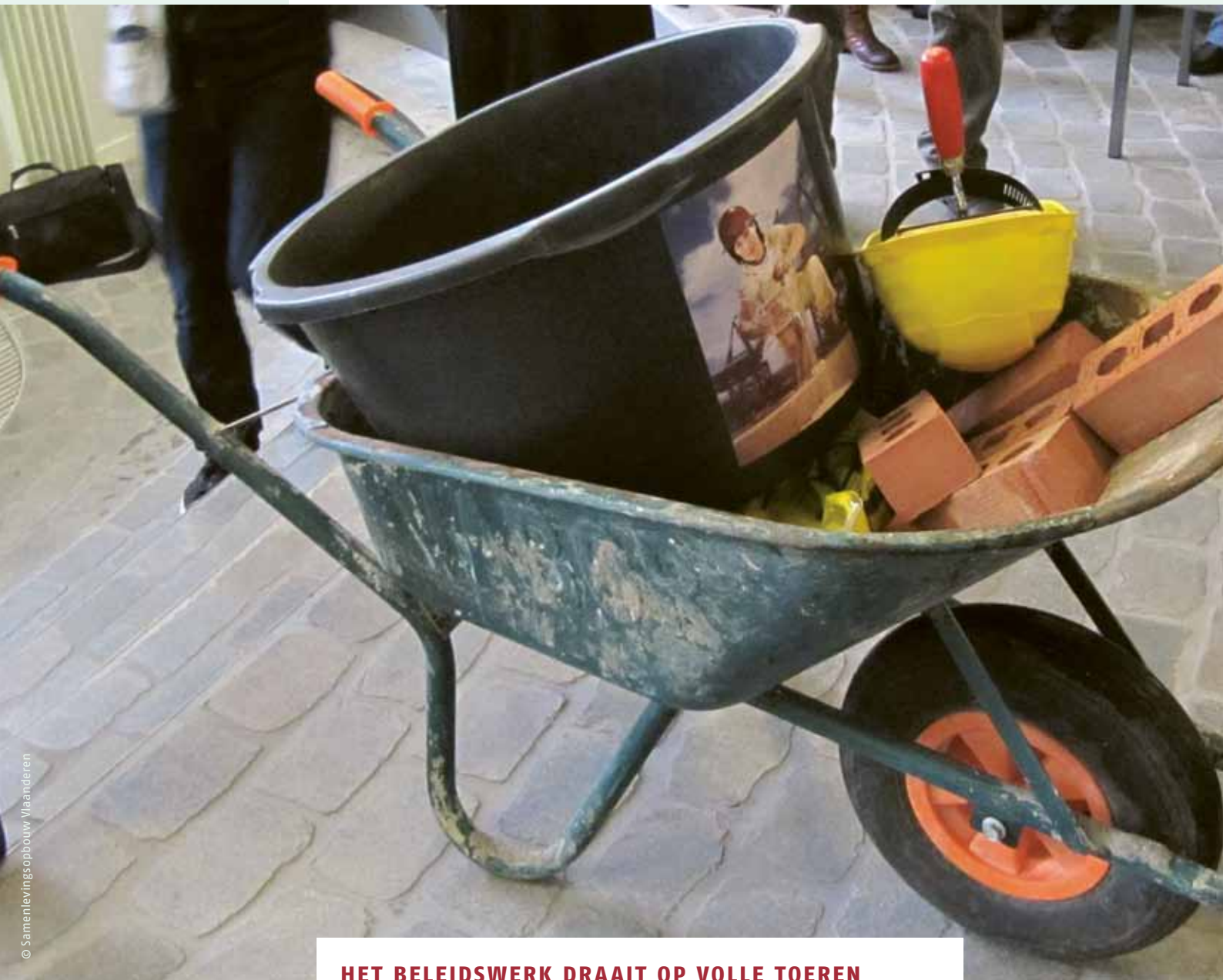
© Vanden Bogaerde

TERZAKE CAHIER, OKTOBER 2010

IS ER RUIMTE VOOR PARTICIPATIE?

Wat is er nodig om maatschappelijk kwetsbare groepen op een volwaardige manier te laten deelnemen aan het dagelijkse leven en aan het beleid? Wetenschappers, opiniemakers en welzijnswerkers beantwoorden de vraag. Samenlevingsopbouw geeft zijn visie op participatie.

WONEN, ENERGIE EN ARMOEDE

HET BELEIDSWERK DRAAIT OP VOLLE TOEREN

In de samenwerkingsverbanden worden resultaten van praktijken in de regionale instituten bij elkaar gebracht. Dit is de basis voor het beleidswerk. Door de krachten te bundelen in thematische samenwerking vergroot de invloed van de sector op het beleid.

ENERGIEARMOEDE

Het beleidsbeïnvloedend werk van de sector kwam op kruissnelheid in 2010 en draait vandaag op volle toeren. De grootste aandacht ging uit naar de strijd tegen energiearmoede. Een brandend actueel thema dat – mee onder impuls van onze sector – prominent aanwezig is op de diverse beleidstafels en in het maatschappelijk debat.

Zo bond het project Energie en Armoede de strijd aan tegen de plaatsing van aardgasbudgetmeters. Anders dan de budgetmeters voor elektriciteit voorzien deze niet in een minimumlevering. Daarnaast zette het project de tanden in dossiers als de niet-transparante schuldafbouw in budgetmeters en de mogelijk nefaste gevolgen van slimme meters voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

WOONKWALITEIT

De goedkoopste energie blijft uiteraard de energie die niet verbruikt wordt. Maar ook daar staan maatschappelijk kwetsbare gezinnen – zowel letterlijk als figuurlijk – het vaakst in de kou. Het uitgebreide gamma aan steunmaatregelen die gezinnen aanmoedigen tot energiebesparende investeringen is helaas maar weinig afgestemd op de leefsituatie van mensen die kampen met (energie)armoede.

De sector Samenlevingsopbouw bond de kat de bel aan en formuleerde – met actieve steun van Bond Beter Leefmilieu en Vlaams Overleg Bewonersbelangen – de beleidsvisietekst 'Naar een ambitieus beleid inzake Energie en Woonkwaliteit in Vlaanderen'. Met de visietekst werd intensief beleidslobbywerk verricht. Dit mondde op 20 oktober 2010 uit in een actie op het kabinet van Vlaams minister van Wonen. Een delegatie overhandigde enkele bouwstenen uit de visietekst aan minister Freya Van den Bossche.

Er werden structurele gesprekken opgestart met kabinet en administraties, en er werd overleg gepleegd met het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost. In samenwerking met Komosie (de koepel van o.m. de energiesoepers) en Leren Ondernemen (een Leuvense vereniging waar armen het woord nemen) werd gesleuteld aan een energiescan op maat van gezinnen die leven in armoede (de zgn. totaalscan). En in een beleidsvisietekst werd de toekomstige werking van lokale energiewinkels uitgewerkt.

ENERGIEFACTUUR

Ook VIVAS, het netwerk van sociale huurders, werkte een jaar lang intensief over het almaar stijgend aandeel van de energiefactuur in de totale woonkost. Op het druk bijgewoond Bewonerscongres in Genk (20 november 2010) besprak VIVAS zijn visie met beleidsmakers.

Gezinnen die bij gebrek aan betaalbare alternatieven aangewezen zijn op woningen van ondermaatse kwaliteit op de private huur- en koopmarkt torsen daardoor ook de zwaarste energiefacturen. Die vaststelling vormt de rode draad doorheen het beleidswerk van het samenwerkingsverband Wonen. In 2010 legde het samenwerkingsverband de eerste stenen van de 'maximumfactuur voor wonen'. Een dossier dat in 2011 verder wordt uitgewerkt en vervolgens op de politieke en maatschappelijke agenda geplaatst.

ENERGIEARMOEDE STIJGT. WIE KEERT HET TIJ?

STUDIEDAG, 10 MEI 2011, ANTWERPEN

De sector presenteerde de actuele energiedossiers waarvoor het politieke aandacht vraagt en ging hierover in discussie met beleidsmensen, vertegenwoordigers van de energiesector en middenveldorganisaties.

RECHT OP MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

Het samenwerkingsverband in de sector wil het recht op maatschappelijke dienstverlening voor maatschappelijk kwetsbare groepen verbeteren. Dit gebeurt door te werken aan een toegankelijk en kwalitatief dienstverleningsaanbod waarin de participatie van deze groepen gegarandeerd is.

In 2010 bracht een onderzoek de praktijk over maatschappelijke dienstverlening in en buiten de sector in beeld. Het vormde mee de basis voor de inhoudelijke keuzes in de werking 2010-2011.

VISIE- EN PRAKTIJKONTWIKKELING OVER INKOMEN

De financiële druk op gezinnen neemt toe. Meer en meer mensen dreigen hun job te verliezen en moeten met een uitkering rondkomen. De huidige minimum-uitkeringen volstaan niet om in de basisbehoeften te voorzien en aan de samenleving deel te nemen. Daarom pleit Samenlevingsopbouw voor het optrekken van de minimumuitkeringen tot boven de Europese armoedegrens. Om de werkloosheidsval te vermijden moet er een voldoende spanning blijven tussen een vervangingsinkomen en het netto gewaarborgd minimumloon uit arbeid.

BELEIDSWERK OVER PRO-ACTIEVE DIENSTVERLENING

Al te vaak blijven maatregelen en uitkeringen verborgen voor die mensen voor wie ze initieel bedoeld zijn. Daarom moet de toekenning van rechten automatisch gebeuren door pro-actiever te werken. De overheid moet zelf het initiatief nemen om diensten aan te bieden, zonder dat de burger er moet naar vragen.

PARTICIPATIE VAN KWETSBARE GROEPEN AAN LOKAAL SOCIAAL BELEID

Er komt een tussentijdse evaluatie van de lokaal sociale beleidsplannen die gemeente en OCMW samen opstellen. Wij bekijken hoe het gesteld is met de participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen aan het lokaal sociaal beleid. We formuleren onze beleidsaanbevelingen.

TREFDAGEN EN EEN TERZAKE CAHIER

Op **30 september 2010** ging het samenwerkingsverband 'officieel' van start. Iedereen in de sector die werkt aan het recht op maatschappelijke dienstverlening was uitgenodigd. De deelnemers maakten kennis met het inhoudelijk kader, de doelstellingen en de jaarplanning van het samenwerkingsverband.

Op **6 oktober 2011** hebben ze opnieuw afspraak om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Daarnaast is er een inhoudelijke input over een deelthema van de werking.

Het **TerZake Cahier van maart 2011** bekijkt de kansen en gevaren van activering van het leefloon. Is de activering van het leefloon de verwezenlijking van het recht op arbeid of een bedreiging voor het recht op een minimuminkomen?

ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING OP HET PLATTELAND

Het sectoroverleg Platteland bekijkt hoe Samenlevingsopbouw kan bijdragen aan een kwaliteitsvol leven voor maatschappelijk kwetsbare groepen op het platteland.

In 2010 gebeurde een verkenning bij welzijnsorganisaties over armoede en sociale uitsluiting. Problemen van armoede en sociale uitsluiting zijn op het platteland erg gespreid en daardoor haast onzichtbaar. Bovendien schamen mensen zich om met hun problemen naar buiten te komen. Dit geldt zeker voor landbouwers en kleine zelfstandigen met schulden.

Ook de vergrijzing vormt een grote uitdaging voor het platteland. Vooral op het vlak van welzijn, huisvesting en maatschappelijke dienstverlening. Een grote groep van 80-plussers woont er geïsoleerd in onaangepaste, oude huizen.

Een andere problematiek is die van jongeren met financiële problemen en zonder perspectief op werk. De situatie van de zogenaamde 'restgroep' (18-25 jarigen) die compleet door de mazen van het sociale net valt, is zorgwekkend. Dikwijls groeiden deze jongeren op in een gezin met meervoudige problemen. Het gebrek aan mobiliteit en vervoersarmoede spelen hen extra parten.

Dit zijn enkele opvallende conclusies uit de verkenning van Samenlevingsopbouw Vlaanderen bij het algemeen welzijnswerk, OCMW's, welzijnsraden, thuiszorg, sociale economieprojecten, sociale verhuurkantoren, welzijnschakels en verenigingen waar armen het woord nemen.

In 2011 werkt de sector verder aan aangepaste strategieën om achterstelling en uitsluiting in plattelandsregio's te bestrijden. Er komen aanbevelingen voor het beleid.

EEN TERZAKE CAHIER EN EEN STUDIEDAG

Het **TerZake Cahier van juni 2011** gaat over armoede en sociale uitsluiting op het platteland.

De **studiedag van 20 september 2011** stelt de onderzoeksresultaten voor en strategieën om armoede en sociale uitsluiting op het platteland op een effectieve manier aan te pakken.

GELIJKE ONDERWIJSKANSEN EEN ZAAK VAN IEDEREEN

JURIDISERING VAN HET ONDERWIJS

Er is de trend om rechten en plichten van de school, de leerlingen en de ouders formeel vast te leggen. De engagementsverklaring voor ouders, het inschrijvingsrecht en het toenemend belang van het schoolreglement zijn daarvoorbeelden van. Maar wat betekent dit voor de positie van kwetsbare kinderen en hun ouders?

Deze vraag stond centraal op de **trefdag voor onderwijsopbouwwerkers op 21 september 2010**. Ook het **TerZake Cahier van juni 2010** behandelt dit thema. In 2011 volgen we het onderwerp verder op.

Op zich is de versterkte rechtspositie geen slechte zaak. Maar mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie kennen vaak de weg niet om discriminerende situaties in het onderwijs aan te klagen. Ze krijgen ook geen inspraak bij het opstellen van bijvoorbeeld het schoolreglement. Wie niet betrokken wordt bij het opstellen van regels, voelt er zich minder door aangesproken. Participatie werkt ook preventief en biedt meer garanties op constructieve en gedragen oplossingen.

HERPOSITIONEREN VAN DE SCHOOL

De kansengelijkheid in ons onderwijs is een realiteit. Maatschappelijk kwetsbare leerlingen doen het opmerkelijk minder goed op school dan leerlingen van betere komaf. Samenlevingsopbouw schuift een oplossing naar voor in zijn visie op de 'herpositionering van de school in een lokaal netwerk van expertise'. De visietekst geeft ook de rol aan van Samenlevingsopbouw in dit netwerk.

Samenlevingsopbouw pleit ervoor om de school beter in de lokale samenleving in te bedden. Leerkrachten en directies krijgen elke dag leerlingen met een zeer diverse achtergrond over de vloer. Ze worden dagelijks geconfronteerd met ingewikkelde problemen. Het is niet realistisch om te verwachten dat onderwijzers de expertise en energie hebben om dit allemaal alleen aan te kunnen. Daarom moeten buurtorganisaties, jeugdwelzijnswerk, ouders en anderen elk vanuit hun eigen sterkte hun steentje bijdragen. Dit komt in de eerste plaats de positie van alle leerlingen ten goede. Het vergroot bovendien de draagkracht van de school en versterkt het sociaal weefsel in de wijk.

Op de **trefdag 21 oktober 2011** presenteert Samenlevingsopbouw voor het eerst zijn visie op gelijke onderwijskansen.

VIVAS, NETWERK VAN SOCIALE HUURDERS

VIVAS, de Vereniging Inwoners Van Sociale woningen, is een samenwerkingsverband van georganiseerde lokale bewonersgroepen en actieve bewoners in de sociale huisvesting. De afgevaardigden in de stuurgroep zijn samen actief in 25 sociale huisvestingsmaatschappijen gespreid over 16 Vlaamse steden en gemeenten. Daarmee bestrijkt VIVAS ongeveer de helft van de sociale huisvestingsmarkt.

VIVAS verdedigt de gemeenschappelijke belangen van sociale huurders, bevordert de contacten tussen bewonersgroepen, wisselt informatie uit, geeft vorming aan sociale huurders, formuleert standpunten en bezorgt die aan het beleid.

In de werking staan vier actiepunten centraal: betaalbare sociale huisvesting, een leefbare woonomgeving, inspraak van sociale huurders in het lokale en Vlaamse woonbeleid, en een betere communicatie tussen huurders en de sociale huisvestingsmaatschappijen.

Sinds 2005 stelt de Vlaamse minister van Wonen jaarlijks middelen ter beschikking aan Samenlevingsopbouw Vlaanderen om de werking van VIVAS op lokaal en Vlaams niveau te ondersteunen. In 2010 was het jaarthema 'Rationeel energiegebruik in de sociale huisvesting'. 2011 staat in het teken van de meting van 'klanttevredenheid', in samenwerking met het Steunpunt Ruimte en Wonen.

RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK IN DE SOCIALE HUISVESTING

Energieverbruik en consumentenrechten

De energierekening neemt een steeds grotere hap uit het woonbudget van sociaal huurders. Hierdoor komt betaalbaar sociaal wonen in het gedrang. De huurders onderzochten wat ze zelf kunnen doen om te besparen op het verbruik van elektriciteit, gas en water. En op welke energiekortingen ze zoal recht hebben. Ook de verantwoordelijkheid van de sociale huisvestingsmaatschappijen op dit vlak werden in kaart gebracht. Zij kunnen de energiekosten voor hun huurders drukken door bijvoorbeeld te investeren in dakisolatie, energiezuinige ketels of dubbele beglazing.

In de werking van 2010 was er ook aandacht voor de rechten van de consument op de vrijgemaakte energiemarkt.

Bewonerscongres

De resultaten van de jaarwerking werden gepresenteerd op het Bewonerscongres 'Hoe zwaar weegt je energiefactor?'. Op 20 november 2010 kwamen zo'n 400 sociale huurders uit heel Vlaanderen bijeen in Genk. Zij overhandigden een eisenbundel met maatregelen die er kunnen voor zorgen dat de energiekosten betaalbaar blijven aan de beleidsverantwoordelijken.

Vormingspakket

'Bewoners aan zet! Bewonersparticipatie in de sociale huisvesting' is de titel van het vormingspakket voor

© istockphoto.com

bewonersgroepen. Deskundigheidsbevordering van lokale bewonersgroepen vergroot hun slagkracht bij de realisatie van bewonersparticipatie. Het vormingspakket telt vijf modules met theoretische informatie, concrete voorbeelden en praktische oefeningen. In 2010 werd een zesde module ontwikkeld over (het belang van) rationeel energiegebruik.

KLANTTEVREDENHEID

In 2011 werkt VIVAS aan het thema 'Tevredenheidmeting van sociale huurders en de organisatie van huurderparticipatie'. De meting kadert in een procedure voor de beoordeling van de prestaties van de sociale huisvestingsmaatschappijen (Erkenningsbesluit SHM). VIVAS werkt hiervoor samen met het Steunpunt Ruimte en Wonen dat een instrument ontwikkelt om de klanttevredenheid te meten. De resultaten worden gepresenteerd tijdens het Bewonerscongres op 10 december 2011 in Gent.

BELEIDSPARTICIPATIE

VIVAS heeft een vertegenwoordiger in de Vlaamse Woonraad. De Raad geeft advies aan de minister over het woonbeleid.

Er is een systeem in de maak dat de prestaties van de sociale huisvestingsmaatschappijen meet. Dit wordt belangrijk voor hun erkenning. Daarin zijn ook de prestatievelden 'klanttevredenheid' en 'huurderparticipatie' opgenomen. In 2011 zal VIVAS een bijdrage leveren aan de verdere operationalisering van 'huurderparticipatie' die een structurele betrokkenheid van huurders garandeert.

In 2010 volgde VIVAS de evolutie van de huurprijzen in de sociale huisvesting en de berekening van de huurlasten actief op. Ook in 2011 blijven dit aandachtspunten in het beleidswerk.

SAMENLEVINGSOPBOUW IN EUROPA

Samenlevingsopbouw Vlaanderen is lid van het European Community Development Network. Dit internationaal netwerk van organisaties voor samenlevingsopbouw stimuleert de uitwisseling van visies, kennis en ervaringen.

In de zomer van 2010 vond de eerste Citizens Participation University plaats in Hongarije. Een vijfdaagse bijeenkomst van 'community workers' uit alle hoeken van Europa. Lien Gijbels (Samenlevingsopbouw Brussel) en Hafida Dalaa (Samenlevingsopbouw Antwerpen stad) waren ook van de partij. Zij maakten kennis met wat 'burgerparticipatie' in andere landen betekent, en hoe het daar gestalte krijgt.

"Het was een heel boeiende ervaring om opbouwwerkers uit andere landen te ontmoeten. Net zoals wij in Vlaanderen en Brussel werken zij, op hun manier, aan de lokale samenleving en proberen daarbij zoveel mogelijk bewoners te betrekken. Ik maakte kennis met voor mij 'vreemde' problemen en thema's. Maar ook met andere manieren om de vertrouwde thema's aan te pakken. Oost-Europese opbouwwerkers vragen zich vooral af hoe ze mensen kunnen motiveren om zich te engageren. In de gesprekken met hen was het jaartal 1989 nooit veraf ..." (Lien)

www.eucdn.org

SAMENLEVINGSOPBOUW IN BEELD

De praktijk van de
kust tot Limburg

Een box met twee
Dvd's stelt de sector
Samenlevingsopbouw
in Vlaanderen en
Brussel voor.

DVD 1 biedt een algemene kennismaking met de sector (ook beschikbaar met Franse ondertiteling)

DVD 2 zoomt in op negen werkingen. Zij illustreren elk op hun manier hoe Samenlevingsopbouw concreet vorm krijgt op het terrein.

Een voorsmaakje? De trailer is te bekijken op www.samenlevingsopbouw.be (Tekst & Beeld)

Prijs: € 15

Bestellen:

info.vlaanderen@samenlevingsopbouw.be

COLOFON

Samenlevingsopbouw Vlaanderen vzw
Vooruitgangstraat 323/bus 2
1030 Brussel
Tel. 02/201.05.65

www.samenlevingsopbouw.be
info.vlaanderen@samenlevingsopbouw.be

Samenstelling: Geert Schuermans & Bernadette Verreth
Vormgeving: MadeByhanna.com

mei 2011

KANSEN CREËREN, GRONDRECHTEN GARANDEREN

België is een welvarende democratie waar in principe ieders recht op een menswaardig bestaan gegarandeerd is. Maar de realiteit is anders. Door sociale uitsluiting en maatschappelijke achterstelling blijven nog veel mensen verstoken van hun grondrechten. Hun stem wordt niet gehoord.

De sector Samenlevingsopbouw organiseert die maatschappelijk achtergestelde groepen. Samen met hen pakken buurtwerkers en opbouwwerkers gemeenschappelijke problemen aan die te maken hebben met grondrechten of met de leefbaarheid in hun buurt, stad, dorp of streek. Voorbeelden van grondrechten waaraan gewerkt wordt, zijn het recht op een behoorlijke huisvesting en het recht op maatschappelijke dienstverlening. De focus ligt op de verbetering van de kwaliteit van het leven en het samenleven.

Samenlevingsopbouw werkt aan een beleid dat afgestemd is op de noden en behoeften van maatschappelijk kwetsbare groepen.

